

Alf. Rosetti
420

SOCIETATEA FEMEILOR ROMÂNE

CONFERINȚA ȚINUTA LA ATHENEU IN ZIUA DE 27 FEVRUARIE 1906

PORTRETELE

45685

LUI

MIHAI-VITEAZU

DE

CONST. V. OBEDEANU

MAGISTRAT

„Un vultur negru și foarte mare, luându-și sborul de pe muntele vecin, numit Piatra-Craiului, pluti cât-vă timp în aer pe d'asupra taberii și apoi se aruncă cu multă iușeală d'asupra cortului întins al prințului ardelean“.

Nicolae Bălcescu.

EX LIBRIS

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-sor ION ST. RASIDESCU
18, STRADA DOAMNEI, 18
1906

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
la 16762
inventar 737373

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
COTA 16762

B.C.U. Bucuresti

C784373

PORTRETELE

LUI

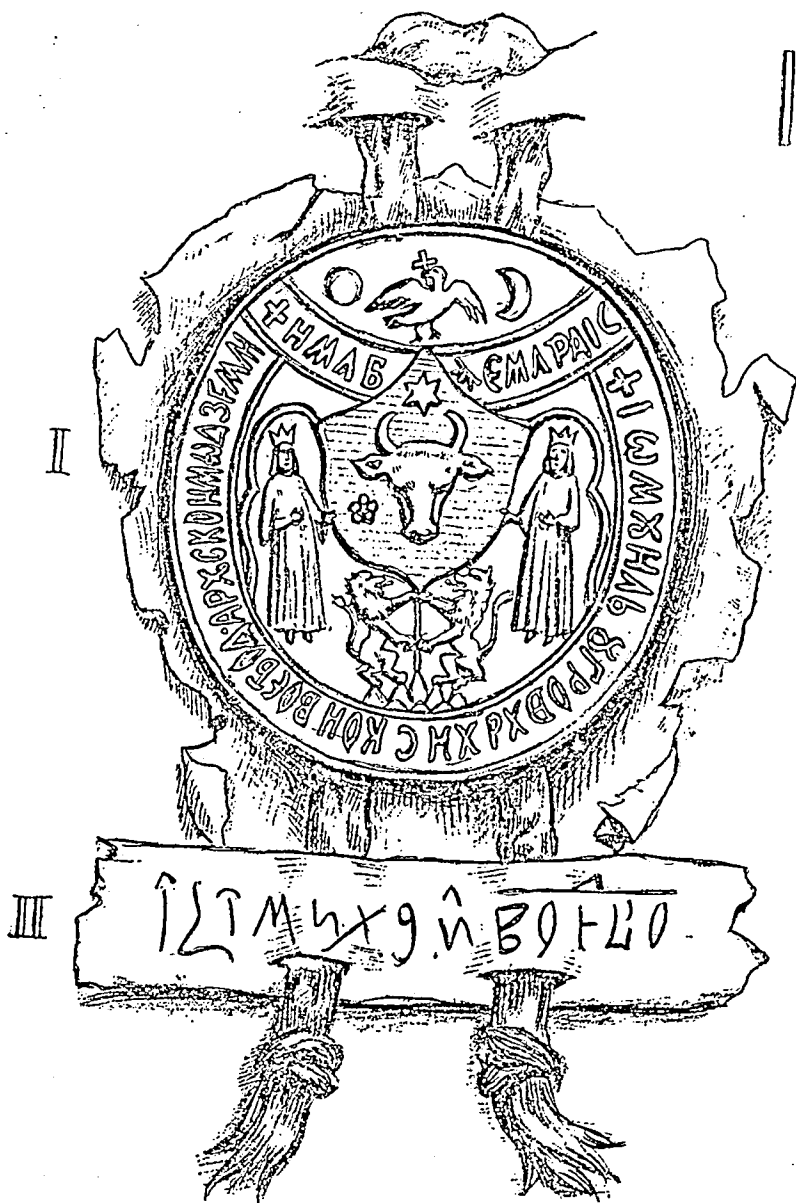
MIHAI-VITEAZU

STEMĂ CELOA TRĂCI COAȘOANE A LVI MIHAI-YITĂZVL

CV

ISCĂLITVAA SA

I
LVATĂ DIN HAISOYVL DE LA
1800.27 IULIE. EA DOMN
AL ȚĂRI ROMĂNEȘTI,
MOLDOVEI ȘI AARDEALYVI
PENTAV MĂNĂȘTICEA
BISTAYTA, [ORIGI: LA
ARHIYA STATVYVI].

II
LVATĂ DIN HAISOYVL
DE LA 1858.27 MAI
PENTAV EPISCOPIA
BYZEVYVI [ARHIYA
STATVYVI].

PRECUVÂNTARE

M'am hotărit să dau tiparului această lucrare, pe care am avut onoarea s'o dezvolt mai întâiu prin conferință, la Atheneu, în ziua de 27 Februarie, 1906 —; Intâmplările ce au urmat d'atunci m'au făcut să cred că această publicațiune va fi bine venită.

Ziceam, în conferință, că 'n niște momente atât de mari din viața poporului român, când vom sărbători al 40-lea an de domnie glorioasă al celui dintâiu Rege român, M. S. Carol I, și al 1800-lea an de viață în Dacia, gândurile să ne fie îndreptate către Împăratul Traian și Domnul Mihai, căci ei intrupează în istoria națională cea mai desăvârșită idee a românismului — cel dintâiu pentru-că ne-a întemeiat, cel d'al doilea fiindcă ne-a stăpânit pe toți, de peste munte și dela Dunăre, la un loc.

Avem dreptul să ne mândrim nu numai de trecutul dar și de prezentul nostru, acuma când România, treizeci de ani dela războiul pentru neatărnare, douăzeci și cinci de ani dela înălțarea țerii la rangul de regat, sărbătorește pentru primul nostru Rege, 40 de ani de domnie îmbelșugată de mari trofee de războaie, iubire din partea întregului popor românesc, și onoruri din a întregii străinătăți.

Acumă/ toată suflarea românească a ținut să încununeze această mândră ocârmuire, printr'o expozițiune a întregii activități a geniului nostru național. Noi aceștia de sub coroana de oțel, am fost chemați să fim martori la niște zile atât de măndre, primind aci sute și mii de Români, din Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și Macedonia, lucitoarele pietre din coroana Basarabilor de altă dată, pentru a ne îmbrățișa, împărțind d'opotrivă mărirea întregii români și închinându-se la Rege.

Ca amintire a acestor mari serbări naționale, am crezut bine să dau tuturor Românilor portretele lui «Mihai al nostru» cel care odată ne-a strâns o clipă sub al său scut, făcându-ne o mare de Români de la Nistru până la Tisa și la Dunăre, inchiși în acest circuit al incântătorului Ardeal.

Const. V. Obedeanu.

București, 1906 Noemvrie.

CONFERINȚA DELA 27 FEVRUARIE 1906

ȚINUTA LA ATHENEI

Doamnelor,

Domnilor,

Mă închin până la pământ, înaintea femeilor române, cari s'au indrumat p'această mândră cale, de au pus temelia acestei societăți, pentru a implânta în sufletele ficelor lor aceste înălțătoare simțiminte de iubire, a culturii, istoriei și literaturii neamului românesc.

Văzându-vă astă seară, într'această sală, v'aduc cele mai adânci ale mele mulțumiri; nu doară pentru c'ați venit să m'ascultați pe mine, n'aș merita eu o așa mare onoare, dar pentru c'ați venit, cum vine în totdeauna românul voios, când e vorba să vază răsărind din adâncul întunerecului marile umbre ale trecutului, sau să asculte despre vr'un strălucit fapt național.

Astăzi, Doamnelor și Domnilor, Românii din toate unghiurile țerei, vor serbători al 40-lea an de domnie glorioasă și rodnică al celui d'întăiu rege român, M. S. Carol I; astăzi toată suflarea românească dela Sarmiseghetuza și până 'n văile cele mai îndepărtate ale Pindului, va sărbători al 1800-lea an de când marele împărat Traian a învins pe regele dac, Decebal și a transformat Dacia în provincie romană, astăzi se vor împlini 18 veacuri, de când noi Românii, trăim într'aceste câmpii ale Daciei străbune.

Astăzi, în niște momente atât de mari în viața unui popor, mintea să ne fie îndreptată către doi eroi ai României: **Impăratul Traian și Domnul Mihai.**

Cel d'întăiu, pentru c'a întemeiat neamul românesc, iar, cel de al doilea, pentru c'a îndeplinit visul tuturor Românilor, reunind trei țeri de o aceeaș turnătură: **Țara Românească, Moldova și Transilvania,** sub un singur stindard și o singură pavăză.

Astăzi când vom vedea ridicându-se la Galați*) monumentul acestui al nostru Impărat, care ne va reaminti mândra sa columnă de pe piața Romei, și pe cel al lui Mihai-Viteazu din câmpia dela Călugăreni,

*) Când am ținut conferința în 27 Februarie 1906, eră vorba să se ridice acest monument la Galați, astăzi însă s'a inaugurat la Brăila.

numele și faptele lor să ne slujească de pildă, la conștiința gîntei noastre și la întărirea sentimentului unității noastre naționale! Pentru-că Traian și Mihai-Viteazu sunt în istoria noastră, înfățișarea cea mai de-săvârșită a românimei!

Ați venit, Doamnelor și Domnilor, s'ascultați câteva cuvinte, din nevoioasa mea rostire, despre: **portretele lui Mihai** al nostru, făcute de pictorii și sculptorii vremurilor de atunci, ca să vedem în urmă, cu toți, care dintre toate acestea, este cel mai bun și se apropie mai mult de chipul marelui voevod.

S'a vorbit în istoria noastră națională, de geniul său militar și politic, de războaiele sale, de firea lui și de jalnica lui moarte.

Părintele istoriei Românilor, Bălcescu, cu pana-i măestrită, 'l-a descris în al său cap de operă ¹⁾ semeț, trufaș și viteaz, după cum s'a purtat în viață și la moarte, și ni l-a lăsat de-a pururea!

Înfățișarea lui și faptele lui înflăcărase întru atât pe cărturarii contemporani cu dânsul, că mai toți 'l-au cântat din lyră și 'n prosă.

Balthazar Walther, silesianul, în 1597, fiind oaspetele Domnului în palatul dela Târgoviște, îl descrie în toate vitejiile sale, servindu-se și de cronica pământească a «Marelui Logofăt Thudosie», sfetnicul lui Mihai.

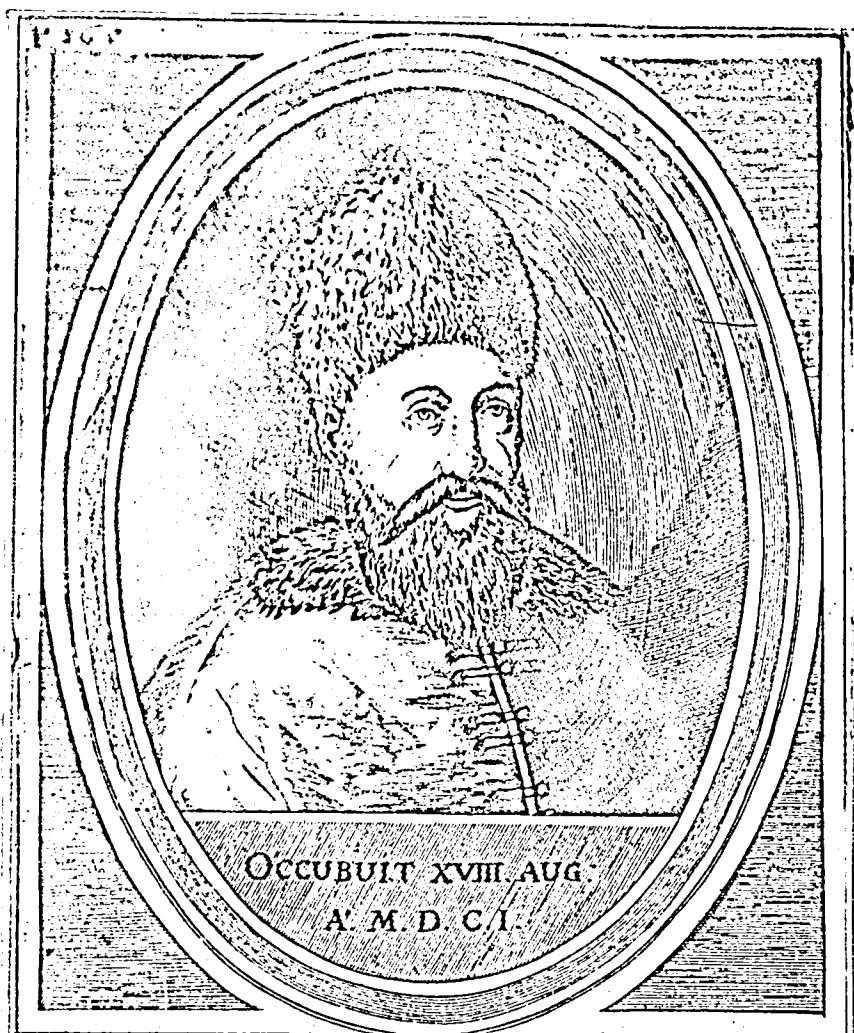
Vistierul Domnului, Stavrîn, malsianianul din Delvin, fiind închis de Unguri, în cetatea Bistrița, după asasinatul dela Turdă, ca închinare memoriei stăpânului său, scrie o elegie în versuri, noaptea la lumina stelelor, arătându-l ca pe o făptură extraordinară în virtuți și vitejii, asemuindu-l cu Leul și Balaurul.

Dar care istoric străin, neamului și pămîntului nostru, nu 'și-a încălzit povestirea, când a scris despre acest erou?

De sigur că pentru noi Românii, o lucrare care să ne vorbească despre chipul lui, un portret autentic, care să ni-l înfățișeze, așa după cum ni-l închipuim noi, după faptele sale vitejești, sau după cum ni-l arată istoriograful timpului, frumos și câte odată cu o privire melancolică, ar fi neprețuit, căci el al nostru a fost, el pentru noi a trăit și ne-a slăvit numele; în cele patru părți ale lumii, el pentru noi a perit!

---

¹⁾ Istoria lui Mihai-Viteazu.

MICHAEL WEYWODT
AUS DER WALACHEY.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. I din cartea lui «Jeronim Orteliu, Augustanul»
† 1616 «Cronologia și luptele dintre Turci și Unguri dela 1395 până 'n timpul
său», în șase edițiuni; 1592—1620.

Făcut de gravorul «Ioan Sivmaher» din Nuremberg.

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

ISTORICUL PORTRTELOR

I) Cel dintăiu istoric care s'a ocupat de portretele lui Mihai, a fost învățatul Anton Kurtz, din Transilvania, în veacul al XIX-lea; care în magazinul istoric al lui Balcescu, în vol. II, la pag. 371, într'un articol intitulat: *Portretul lui Mihai-Viteazul*, vorbește de trei chipuri ale Domnului, și anume: de cel din cartea lui „*Ieronim Orteliu, Augustanul*“, vestitul istoric, care muri în 1616, autorul „*Cronologiei și luptelor dintre Turci și Unguri dela 1395 până în vremea sa, cu diferite stampe lucrate de incisorii în aramă Ioan Sivmaher, nurnbergian*“. Această carte rară, Orteliu, o tipări în șase edițiuni, prima în 1592 și ultima în 1620 posterioară morței sale.

În ediția III-a, și cele următoare, se vede portretul lui Mihai, lucrat într'o stampă foarte fină de acest gravor, Ioan Sivmaher ¹⁾. Anton Kurtz presupune că Sivmaher gravase chipul lui Mihai după portretul în ulei, ce l-ar fi făcut pictorul italian, *Nicolă Kreteanul*, ce se află în Alba-Iulia, pe când Mihai mersese acolo; — tot Kurtz presupune că poate l-o mai fi gravat după portretul în ulei al Cardinalului Malaspina; dar ambele portrete, atât al lui *Nicolă Kreteanul* cât și al lui *Malaspina*, până în prezent nu s'au descoperit, poate că ei nici nu au pictat pe Mihai, — așa că aceste supozițiuni nu sunt decât, închipuirile istoricului Kurtz, neștiindu-se sigur după cine a gravat Sivmaher chipul lui Mihai. S'ar putea presupune că poate și zugravul *Petre Armeanul Grigorovici*, „*Petrus Ormeny*“ cum îl numesc documentele străine, să fi pictat pe Mihai, fiind contemporan cu Domnul, și pe lângă că eră zugrav, mai eră și un diplomat abil, având dese solii pe la curțile străine.

Ori-cum, acest portret, pare mai mult o fantazie, căci aci Domnul are aerul foarte bătrân; când se știe că el a murit la 43 de ani. Copie de pe acest portret a dat d-rul Maer, museului din București. (Vezi portr. No. 1).

II) Al doilea portret reprodus tot din lucrarea lui *Orteliu*, din catalogul său de stampe, e acela lucrat de gravorul „*Widenman*“ din 1651; aci Mihai e îmbrăcat într'un costum unguresc, un dolman cu brandeburguri, și căciula de nemeș pe cap; se vede o fantazie a Maghiarilor, căci poate a fost gravat după o stampă, în timpul ce devenise stăpânul Transilva-

---

¹⁾ Vezi vol. II, Mag. ist., pag. 374 după Orteliu.

nici; în josul lui se citesc cuvintele latinești „*Fide et Constantia*“. (Vezi portretul No. 2).

III) Alt portret e cel din cartea istoricului *Ion Biseliu* „*Mădula istorică a faptelor strălucite din timpul nostru*“ tipărită în 1657; Biseliu luase acest portret dela contemporanul său, *Dominicus Custodis*, autorul publicațiunii „*Icoanele bărbaților faimoși*“ tipărită în 1559 ¹⁾. Acest portret e lucrat de sculptorul «J. A. Boener» fiind numele său gravat chiar pe dânsul. O copie e dăruită de răposatul A. Papiu, bibliotecii din București. Domnul poartă un costum cam turcesc și chipul e bătrânesc. (Vezi portr. No. 3).

IV) Alt portret al lui Mihai e cel gravat pe moneda de aur, de 10 galbeni, ce se află în muzeul imperial din Viena și bătută în 1600. Pe dânsa stă inscripțiunea în latinește («*Michael Walachiae Transalpinac Waivoda Sacrae Caesarac, Regiac, Majestatis consiliarius, per Transilvaniam, locumtenens, cis Transilvaniam, Partium eius super exercitu generalis capitaneus A Deo vigilantia virtute et armis victoriam nactus 1600*»). Mihai Voivodul Valachiei Transalpine, consilier al M. S. Sacre Cesare regale, în Transilvania locuitor, și dincolo de părțile Transilvaniei, cel dintâiu general, și care a trăit în 1600, având dela Dumnezeu vigilanție, virtute și victoria armelor. Această monedă a fost bătută de Mihai, după victoriile sale, raportate pe câmpiile dela Alba-Iulia, în acele momente când visul tuturor Românilor devenise o realitate, intrupată, în Marele Domn. Un exemplar a acestei frumoase monede de aur, e și în colecțiunea Academiei Române. (Vezi portr. No. IV).

V) Alt portret al lui Mihai e al unui gravor anonim, care se cam aseamănă cu al sculptorului *Ion Orlandi*, italian și de care vom vorbi mai la vale. Acest portret arată pe Mihai îmbrăcat într'un costum la fel aproape cu acela al lui *Dominicus Custos*, chipul e asemeni bătrânesc și în afară de cuvintele generice ce se văd la toate portretele „*Michail Domnul Valachiei*“ „*Mich palatinus Valachiae*“, între altele, se mai citesc și versurile (*Si Deus vellet Dacorum hic cella Michael Eximeret Turcoe, libera tota jugo*). Acesta e Michai care poate îndată va putea mântui pe toți locuitorii Daciei de jugul Turcului. (Vezi portretul No. V).

VI) Portretul sculptorului italian *Ioan Orlandi* se aseamănă cu cel anonim; el reprezintă pe Michai însă cu capul gol, figura tot ca la cel anonim, bătrână și lungăreață: diferența e la îmbrăcăminte; aci Domnul poartă pe piept o «lorică» (cuirasse), în mâna dreaptă ține topuzul și la coapsă, cu cea stângă, sabia. În susul stampeii e gravată o cetate cu trei turnuri, iar fundul cadrului reprezintă un câmp de bătălie cu o sumă de cavaleri înarmați cu lănci și săbii, luptându-se. În josul său se citesc cuvintele «*Michael Waivoda della Valachia il quale prese la città di Nicopoli ne la Bulgaria l'anno 1598*» (Mihai Domnul Țării Românești care luă cetatea Nicopoli în Bulgaria în anul 1598. «*Ion Orlandi forma in Roma*»). Vedem că însuși inscripțiunile indică pe autor și timpul când portretul a fost făcut.

¹⁾ Vezi în Mag. ist. p. 377, vol II.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. IX din cartea lui Ioan Botero: «Istoria politică și topografică a Rusiei, Moscovii și Tartariei», tipărită la Londra la anul 1630 în oficina elzeviriană. Gravorul este anonim.

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

Acest portret al lui Mihai, e foarte important căci e singurul care ni-l arată cu capul gol, dintre toate câte avem. (Acest portret se găsește în cabinetul de stampe dela Paris) ¹⁾. (Vezi portretul No. VI).

VII) Un portret care se aseamănă cu unul dintre cele mai bune, cu al lui Sadeler, e acela al gravorului *Franco*; acest portret e identic cu al lui Sadeler, dar gravat mai slab, are inscripțiunile ca și al lui Sadeler, în plus cuvintele: „*Franco forma*“ indicându-se și vârsta Domnului de 43 ani. (Vezi portretul No. VII).

Aceste portrete, Doamnelor și Domnilor, pe cari am avut onoarea să vă arăt până acum, parte din ele le văzuse nemuritorii *N. Bălcescu* și *Alex. Golescu* în cabinetul de stampe dela Paris, după cum ne arată în *Condica colecțiunii pentru Transilvania* și nu le lasase o impresiune tocmai bună, pentru-că nu eră Mihai, acela după cum și-l inchipuiau ei, după descrierea istoriografilor timpului.

VIII) De odată însă detersă peste o altă stampă. Bălcescu zice că amândoi strigară atunci: «Acesta este!» ²⁾ Cuvintele gravate în susul și josul stampei le întări și mai mult convingerea, căci iată ce se citește: («*Michael Vaivoda Walachiae transalpinæ utraque fortuna insignis et in utraque eadem virtute Act XLIII.*“ „Cum priul S. Caesaræ Maestatis, tanti facit nomen Christi, Maestatem Caesaris, remp, Cristianiam, et Ecclesiae, sub Pont, Max, concordiam: Sui prodigus publicæ devotus salutis: etiam si dira omnia et diri adversarentur: Ficta obruens factis. „Maestatis Sculptor Aeg Sadeler ad vivum delineavit et D. D. Pragæ M. D. C. I.) adică: „Mihai Domnul Țării Românești strălucitoriu în norocire și în nenorocire și virtuos în amândouă, în vârstă de 43 ani. Care stimă numele lui Hrist, Maestatea imperatorului, republica creștină și concordia bisericii, sub Marele Pontifice, încât pentru binele public nu-și cruță nici ființa sa, purcede înainte fără temere chiar și dacă s'ar împotrivi toate puterile Iadului, prin faptele sale a întrecut plâsmuirile poetice; lucrat de Aegidiu Sadeler, sculptorul M. S. imperiale, ce l-a desemnat după natură și l-a dedicat. Praga anul 1601.

Bălcescu adaugă: „Acest portret făcut la Praga unde Mihai fu primit „cu mare entusiasm, după mărturia istoricului Orteliu ³⁾); făcut după natură „chiar de sculptorul împăratului, fără îndoială e cel mai adevărat și mai „bine nemerit. Gravura e cât se poate de frumos făcută, și astfel cum nu „s'ar putea mai bine face. „Fisionomia Principelui corespunde întocmai în- „chipuirii celor ce au studiat caracterul acestui bărbat extraordinar. Figura „e slabă, melancolică, serioasă și cam aspră; în tot foarte frumos și cu „multă expresiune. Pe spate poartă o manta albă cu gulerul de blană și „în cap o gugiumană; fericiți de această prețioasă găsim, noi hotărîm

¹⁾ Un mic desemn. în copie a făcut Alex. Em. Florescu pe când se găsea ca student la Paris; care azi e în posesia fiicei sale, d-na Ana Odobescu. O stampă ca cea dela Paris e în posesia Academiei române dăruită de d-l Sturza-Miclăușeni de pe care am scos eu reproducerea de aci.

²⁾ Mag. ist. vol. 4, pag. 125.

³⁾ Orteliu eră istoriograful împăratului Rudolf.

„îndată a ne deșertă ușoarele noastre pungi spre a stampă după dânsa „o gravură frumoasă și credincioasă și a da în admirarea Românilor ade- „văratul portret al eroului lor“ ¹⁾. De sigur că această stampă entusiasmă pe Balcescu și Golescu, atunci în 1847, căci ea eră descoperirea cea mai prețioasă din toate celelalte stampe ale lui Mihai, de cari am vorbit mai sus, pentru-că reprezintă pe Mihai într'o gravură lucrată de un mare artist și după natură. (Vezi portretul No. VIII).

IX) Un portret al lui Mihai cu totul necunoscut este încă acela din rara carte intitulată „Rusia seu Moscovia itemque Tartaria commentario topographico atque politico illustratae“ (Lugd Battavorum ex officina Elzeviriana Anno CTJ TCC XXX cum privilegio“). Istoria politică și topografică a Rusii, Moscovii și a Tartarii, tipărită în *Londra la anul 1630 în oficina elzeviriană*. Pe pagina acestor cuvinte, la mijloc, se vede chipul lui Mihai care se aseamănă și la figură și la îmbrăcăminte cu cel al lui Sadeler; în dreapta Domnului stă un sfetnic care după costum este un Român, iar în stânga un militar, arcaș.

La pag. 181 a acestei cărți se vede numele autorului pentru Rusia numai, și care este *Ion Botero* („Haec, ex Ioannae Botero à Iusto Reifenberg expressa hic addenda duximus ne Lector frustrac defideraret superiorum auctorum de Moscorum republ. iudicium“). Iar la pag. 182 se vede că autorul descrierii Tartariei și celorlalte țeri a fost *Mihail Lituan* („Excepta è Michalonis Lithuani fragmentis de moribus Tartarorum“).

La pag. 247 se începe descrierea Moldaviei, Valachiei și Basarabiei („Moldavia feu Valachiae inferioris pars quae alium Bessarabiae dicta fuit“). După cum vedem autorul acestei edițiuni, tipărită în 1630, a socotit că figura lui Mihai eră universal cunoscută în acele timpuri și astfel l-a pus între doi militari spre a glorifica și mai mult eroismul său.

Acest exemplar al rarissimei cărți îl are d-l Dimitrie Florescu, primul președinte al trib. Ilfov, cumpărat de d-sa cu mare cheltuială. (Vezi portretul No. IX).

Toate aceste portrete, Doamnelor și Domnilor, pe cari am avut onoarea să vă arăt până acum, au fost stampate, adică lucrăte de gravori, și dintre toate ale lui Sadeler numai, făcut după natură.

Un portret al lui Mihai, însă, lucrat în ulei și după natură, de un pictor însemnat al timpului, nu aveam până mai anii trecuți.

X) În vara anului 1892 însă, d-l Dimitrie A. Sturdza vizitând galeria imperială de pictură din Viena, face o descoperire prețioasă.

Descoperă portretul lui Mihai-Viteazu într'un tablou în miniatură de *Frantz Franken I*, artist al veacului al XVII-lea și pictor al împăratului Rudolf. Tabloul acesta e lucrat în ulei și poartă No. 822 în catalogul galeriei, la pag. 211 ²⁾; el reprezintă scena când *regele Croesus* arată bogățiile sale înțeleptului *Solon*. Croesus e pe planul întâiu, îmbrăcat în vestminte

¹⁾ Mag. ist., vol. IV, pag. 216.

²⁾ Vezi în Analele acad. pag. 27. scia II, tom. XV, comunicare făcută de d-l D. A. Sturdza.

regale, ținând în mână dreaptă paloșul, cu care arată lui Solon ce e la dreapta lui—niște vase de aur, puse pe jos, și pe o masă, semnul bogăției; la stânga lui Croesus, stă o femeie prea frumoasă și îmbrăcată scump; la dreapta acestei femei ce o ține de braț, stă un bărbat falnic și cu o privire impunătoare; acest bărbat, pe pânza lui Franken, al doilea pe plan, după Croesus, este Mihai-Viteazu al nostru. El e îmbrăcat în costumul său de oraș: pe piept poartă o lorică (cuirasse), cu cămașe de zale, în picioare ciorapi verzi și pantofi scobiți cu niște paftale la vârf; pe umăr stă spânzurat un lanț de oțel, cu un pumnal, la închiotoare. Pe umeri atârnă o manta purpurie, cu gulerul de samur, iar în cap o gugiumănă frântă pe stânga cu un penaj de pene de struț, împodobit cu pietre scumpe. Celelalte persoane ce se mai văd pe pânză, în planuri secundare, formează alaiul; ele reprezintă breslele orașenești. Francken se vede că a voit să reprezinte printr'acest tablou toate fericirile omenești: înțelepciunea prin Solon, bogăția prin Croesus, farmecul prin acel chip încântător al unei femei frumoase, munca prin figurile viguroase și sănătoase ale orașenilor și în fine, gloria, virtutea și curagiul, prin Mihai al nostru. Acest tablou a fost lucrat de pictorul Francken din ordinul împăratului Rudolf. Francken și Sadeler erau artiștii curții imperiale, unul pictor, altul sculptor; iar Iacob Franco, Orteliu și Kevenhiller istoriografii împăratului. O copie după acest tablou a fost făcută în ulei de pictorul Costin Petrescu, așezată actualmente la Palatul artelor (expoziție).

Probabil că împăratul Rudolf a voit să ducă la nemurire această vizită, a lui Mihai, la Praga, și de aceea a pus pe pictorul său să execute acest tablou. Intr'adevăr în 1600, Mihai, pentru a expune întreaga situațiune a creștinătății și țărilor locuite de Români, împăratului, se hotărăște a avea o întrevedere cu dânsul, și a-i înmână acel celebru memoriu, ce se poate citi în tesaurul de monumente istorice al lui Papiu Ilarian. După relațiunile istoricilor contemporani, *Orteliu* ¹⁾ și *comitele Kevenhiller*, Mihai se duse la Viena în 25 Decembre 1600, cu 70 de boeri calări, și 12 trăsuri; a ajuns la Praga la 23 Martie 1601 cu 35 persoane, toți îmbrăcați scump și înarmați cu arce, săgeți, buzdugane și săbii argintate.

Aci, după cum spune istoricul Iacob Franko, ²⁾ „banchete peste banchete strălucite se dădeau în onoarea lui, din partea celor mai mari ai curții, pentru-că acest Mihai eră un bărbat serios, viteaz și cercat“. Așa se și explică de ce Franken a pus pe Mihai pe pânza sa și ținând la braț pe acea femeie frumoasă, dându-i, lui, această onoare, pentru maltele sale virtuți sufletești.

Tot atunci îi venise în gând împăratului Rudolf să se căsătorească cu fiica lui Mihai-Viteazu, Domnița Florica; dar istoricul împăratului, Kevenhiller ne spune că Rudolf scrisese mamei sale ca să aleagă între fiica Archiducelui Carl, între a Moscovitului și a Românului; de oarece mâna principesci

¹⁾ Cronologia tipărită în 1602 la Nurenberg.

²⁾ *Historiæ, ... relationis, Leipzig 1601.*

Mariei de Medicis nu o putu câștiga, aceasta îl sfătuie să ia pe a Arhiducelui Carl ¹⁾. Cu împăratul la Praga au venit și Sadeler și Franken când ei și executară chipul lui Mihai după natură. Sadeler spune însuși pe portret: „ad vivum delineavit“ (făcut după natură).

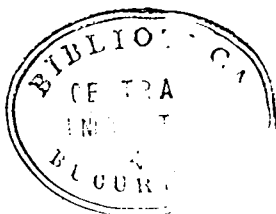
Franken nu eră să scrie aceste cuvinte pe tabloul său, în ulei, căci nu se putea aduce explicațiunii numai fața de un personagiu. Că l-a făcut după natură și nu după al lui Sadeler, e cert, căci la Sadeler haina e albă iar aci e roșie. La Sadeler a posat în costumul de ceremonie iar la Franken în costumul de oraș și noi Românii ne felicităm de acest portret al lui Mihai, căci el imaculează perfect chipul și costumul său autentic.

În acest portret, Mihai, mai mult pare de 43 de ani ca în al lui Sadeler, care de sigur, ca sculptor, n'a putut reproduce după natură prin gravat, cu acul pe aramă, toate trăsăturile feței și expresiunea ce o poate da un pictor.

În portretul lui Sadeler, Mihai pare mai bătrân, cu o figură slabă, pe când în al lui Franken e tocmai după cum ni-l descrie istoricii contemporani: frumos, cu o privire energică și puțin melancolică. (Vezi portretul No. X).

XI) O copie după acest portret, în bust, mărime naturală, a fost executată de pictorul Oscar V. Obedeanu, în anul 1900; acest tablou l-a cumpărat M. S. Regele și se găsește în Palatul regal din București. În acest portret, Doamnelor și Domnilor, se poate observa mai amănunțit toate cele ce am relatat la tabloul original al lui Franken. (Vezi portretul No. XI).

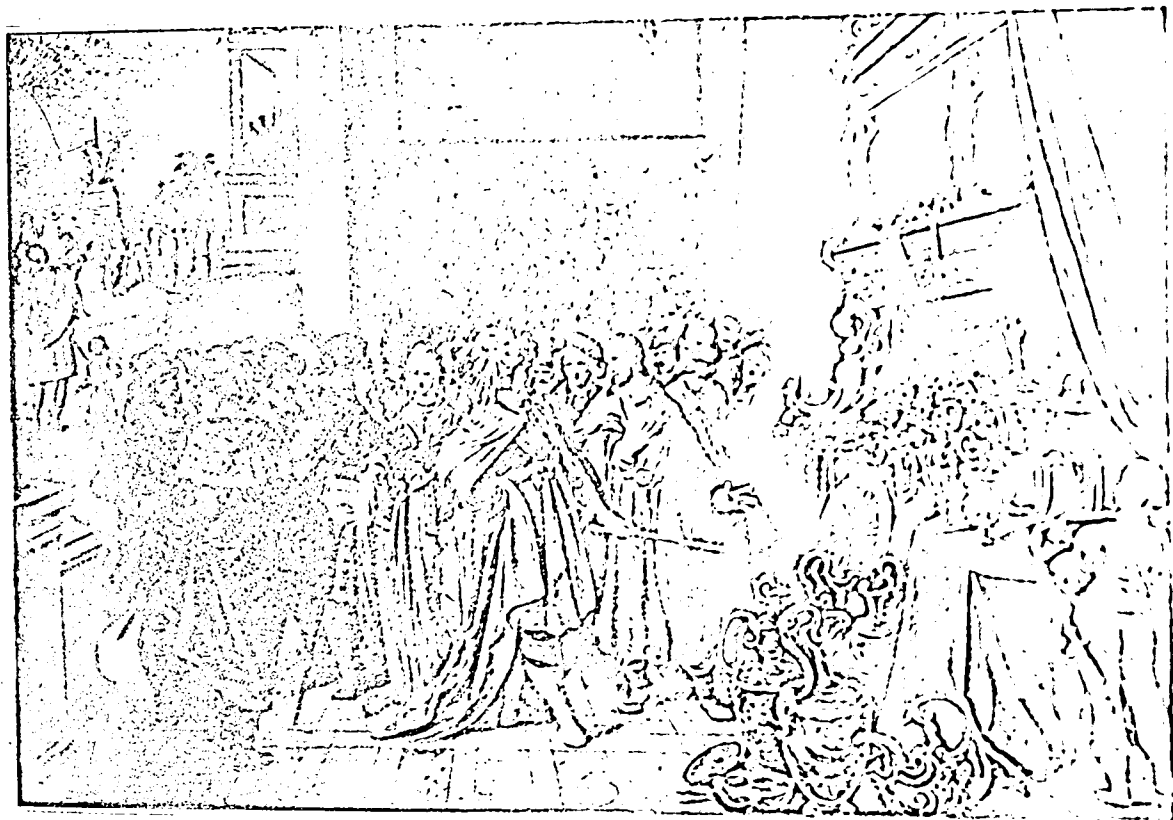
Până în prezent, deci, reese, Doamnelor și Domnilor, că cel mai bun portret al lui Mihai este cel al lui Franken, pentru că el a fost lucrat de un pictor mare, în ulei, și după natură. După copia acestui portret, făcută de pictorul Obedeanu, îmi permit a oferi acestei Societăți, Doamnă Președintă ²⁾, chipul lui „Mihai al nostru“, pentru-ca mereu să avem dinaintea noastră pe acela ce a întrerupt visul tuturor Românilor și el veghiând la lucrările noastre, să rămână aci, de-a pururea!

¹⁾ Vezi în istoricii, comitele Kevenhiller, Gebhardy și Enghel după memoriile ambasadorei Kevenhiller, la Madrid, vărul istoricului și intermediar între Rudolf și Mama sa. Vezi în Thes. de mon. ist vol. II, pag. 252, Papiu Ilarian.

²⁾ Președinta Societății femeilor române, d-na Ecaterina G. Gr. Cantacuzino.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. X din tabloul lui «Franz Francken», pictorul împăratului Rudolf; sîcud probabil cu ocaziunea venirii lui Mihai la Praga în 1601, după natură: «Regele Croesus arătînd bogățiile sale înțeleptului Solon»; proprietatea Museului imperial din Viena, cu No. 822 în catalogul galeriei; descoperit de d-l Dimitrie A. Sturdza.

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. II din catalogul de stampe colecționate de istoricul «Ieronim Orteliu Augustanul».
Făcut de gravorul «Widenman» în 1651.

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

*Si Deus v. uellet Dacorum hic colla MICHAEL
 Eximeret Furca libera tota nra.*

DEiecit ueteri pridem de uertice Dacum
 Turca Asia. Argolici rexq. timendus agri.
 Damna tamen tentans reparare priora MICHAEL,
 Et ueteres reserens indole mentis a nos,
 Contendit (factum modò sorte fauente fuisse),
 Fuit adhuc) Daco pellerè Thracalare.

GOTT.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. V gravat de un sculptor anonim, se aseamăna la figură și la port
 cu al lui «Custodis» și al italianului «Ioan Orlandi».

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

MICHEL VAIVODA DELLA VALACCHIA IL QUALE PRESE LA CITÀ DINICOPOLINELÀ BVLGARIA L'ANNO 1598 Ioan Orlandi Formatori Rom.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. VI făcut în gravură de sculptorul italian «Ioan Orlandi» la 1598, în Roma, după ce Mihai luă cetatea Nicopoli

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

MIHAI-VITEAZU

Portretul No. VII făcut de gravorul «Franco» se aseamăna cu al lui «Sadeler».

Edițiunea Const. V. Obedeanu.

